

tozódhatnak a gyógyszerárakban végrehajtható módszerekre, hanem az eljárások kiválasztásánál ezek korszerűsége volt döntő. Éppen ezért számos műszeres analitikai módszer (pl. spektrofotometria, fluorometria stb.) szerepel a gyógyszerkönyvben, amelyek száma az 1958-ban megjelent Addendumban még tovább bővült (pl. polarográfia).

Lényeges az, hogy a gyógyszerkönyv módszerei vagylagosak és így nagy lehetőséget ad a gyógyszervizsgáló számára a módszereknek az adott esetekben való alkalmazása során.

A korszerű műszeres és egyéb vizsgálati módszerek felvétele mellett az V Magyar Gyógyszerkönyv szem előtt tartotta a gyógyszerek gyógyszerárban elvégezhető vizsgálatát is. Ezt a kérdést az ún. tájékoztató gyorsvizsgálatok bevezetése oldotta meg. Ezek a tájékoztató gyorsvizsgálatok az anyag azonosítása mellett néhány olyan vizsgálati pontot tartalmaznak, amelyek egyrészt bármely gyógyszerárban, a gyógyszerár egyszerű analitikai felszerelésével elvégezhetőek, másrészt az anyag fontosabb szennyezőseit, bomlástermékeit kizárják, illetőleg — főként segéd-

anyagoknál — az anyagok felhasználhatóságát illetően jellemzőek

Ezzel a kettősséggel meg lehetett oldani azt, hogy egyrészt a gyógyszerár gyógyszervizsgáló szempontból továbbra is meg tudjon felelni feladatának, másrészt a műszeres és egyéb modern analitikai módszerek bevétele a gyógyszerkönyvbe lehetővé tette, hogy a gyógyszerkönyv lépést tudjon tartani a gyógyszerészi kémia fejlődésével. Már előre lehet látni, hogy a VI Magyar Gyógyszerkönyvben, amelynek kezdő munkálatai most indultak meg, az újabb eljárások még nagyobb szerepet fognak játszani.

Végezetül meg kívánom említeni, hogy a gyógyszerek vizsgálatával kapcsolatos eljárások nagy részének kidolgozása — ezek közül számos módszert több külföldi gyógyszerkönyv is átvett — magyar egyetemi és tudományos kutató intézetek (OKI stb.) ilyen irányú kutatómunkájának eredménye

(Eötvös Loránd Tudomány Egyetem, Szervellen és Analitikai Kémiai Intézet, Budapest VIII. Múzeum körút 4/b.)

GYÓGYSZERÉSZET ÉS A KÉMIA

Dr. VÉGH ANTAL egyetemi tanár, a Gyógyszerész Szakcsoport elnökének hozzászólása
dr. Schulek Elemér beszámolójához

Az osztálytitkári beszámolóhoz és a Gyógyszerészeti Bizottság beszámolójához hozzászólva, elsősorban meg kell köszönnöm a magyar gyógyszerészek átfogó szervezete, a Gyógyszerész Szakcsoport nevében is a Kémiai Tudományok Osztályának azt a segítséget, hogy a gyógyszerészeti tudományos problémáival e bizottságon keresztül foglalkozik és hogy az elmúlt év őszén rendezett III. Gyógyszerész Nagygyűléshez határozott erkölcsi támogatást nyújtott.

A gyógyszerészet az utóbbi két évszázadban a modern kémia hajnalkorában vitathatatlanul igen tisztas szerepet töltött be és a gyógyszerár laboratóriumokban ringott a mai fejlett gyógyszeripar bölcsője is. Ezért a gyógyszerkészítés fogalmaköréből, annak problematikájából és tudományos törekvéseiből a gyógyszerészet maga nyilván nem rekeszthető ki. Az alkalmazott kémia olyan különleges ágának tekinthető, amely lassan már új, önálló határtudományként bontakozik ki, összefoglalva a természettudományokból, műszaki tudományokból és nem kevésbé az orvostudományokból mindazt, ami a gyógyszerkészítésre, a gyógyszerek eltartására, valamint a gyógyszerek vizsgálatára vonatkozik.

Az a közös alap, amelyre felépítve a gyógyszerészet a botanikától kezdve a szerves szintézisig, a biológiától a gyógyszervizsgálóig, a műanyag felhasználásától az üzemi injekció- vagy tablettagyártás technológiai problémáig, vagyis mindazt, ami a gyógyszerrel foglalkozhat, mintegy közös nevezőn egybefoglal, semmi egyéb, mint a

felsorolt problémákkal foglalkozó tudományágak kémiai összefüggése, illetőleg azok egymást kiegészítő szoros kémiai kapcsolata. A gyógyszerészetnek ez a kémiai alapja, melyben a fitokémia, biokémia, fizikai-kémia, kolloidika, az analitikai kémia speciális fejezetei tartoznak, éppen az utóbbi évtizedekben alakult ki. Azóta szilárdult meg, amióta nemcsak az analitikai kémiának, hanem a fizikai-kémiának és a kolloidikának mindegyre mélyebbre hatoló vizsgáló és kutató módszerei lassan már lehetővé teszik, hogy a gyógyszerkészítés évszázados empiriájának tudományos háttere feltáruljon, és így az a merő próbálgatásból tudományos kutató munkává fejlődhessenek.

A tudományos gyógyszerészet tehát oly tág fogalom, hogy abba a gyógynövény-nemesítéstől kezdve, a gyógyszerek eltartására használható műanyagoknak a gyógyszerstabilitását befolyásoló hatása tanulmányozásáig sok minden beletartozik. A tudományos gyógyszerészet ugyanakkor annak köszönheti létét, hogy élt a modern természettudományok adta kutató eszközök nyújtotta lehetőségekkel s alkalmazza is e kutató módszereket. E módszerek pedig túlnyomó többségükben kémiai jellegűek. Ebben az értelemben tekinthetjük alkalmazott kémiának a gyógyszerészetet, a gyógyszerkészítést, a gyógyszervizsgálatot.

Kérem ezenfelül a tisztelt Kémiai Osztályt, hogy Gyógyszerészeti Bizottságának munkáját abból a szempontból értékelje, hogy az a termé-

szettudományok és műszaki tudományok gyógyszerivonatkozású tudományos kérdéseit összefoglalva és ápolva, reális összekötő kapocs lehessen mind az elméleti, mind a gyakorlati orvostudományok felé.

Az osztálytitkári beszámolóhoz, valamint a Gyógyszerészeti Bizottság elnökének beszámolójához csatlakozva, tisztelettel teszem meg az alábbi javaslatokat:

Hivassék egybe a Kémiai Tudományok Osztálya Gyógyszerészeti Bizottsága rendezésében referátum jellegű vagy ankétszerű ülés a gyógyszerkészítés egy-egy kiemelkedő kérdéséről. Ilyen ülések témájaként szabad legyen egy-két gondolatot felvetnem, pl.:

1. Hazai gyógynövénytermesztés,
  2. Gyógyszerstabilitási kérdések egyrészt nagyipari megvilágításban, másrészt gyógyszerári szemszögből
  3. Összefüggés a gyógyszerhatás és a gyógyszeralakok fizikai-kémiai, kolloidikai sajátosságai között.
- Befejezésül szabad legyen kérem a gyógyszerellátás mind népgazdasági, mind népegészségügyi jelentőségére tekintettel, hogy a gyógyszerkészítéssel foglalkozók részére a külföldi tapasztalatcserékre nagyobb lehetőség nyíljen.

(*Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Kémiai Intézet, Budapest, VIII., Puskin utca 11-13*)

GONDOLATOK TÍZ ÉV TÁVLATÁBÓL

SZABÓ PÁL igazgató

Tíz év a történelem lassanpergő homokóráján nem nagy idő, és szinte egy röpke másodpercnek számít, de egy ember életében mégis soknak tűnik, főleg akkor, ha megáll egy pillanatra az élet rohanó forgatagában tíz esztendő mérföldkövének és számotvetet önmagával.

Tíz év elegendő ahhoz, hogy egy újszülött felcseperedjék, hogy a hetyke és még meggondolatlan fiatalember megkomolyodjék, a ma még élete delét élő ember öszülő halántékkal ébredjen. De elég ahhoz is, hogy egy új társadalmi rendszer megszilárduljon, új városok, gyárak létesüljenek a tegnapi még kopár földterületen, és soha nem tapasztalt politikai és gazdasági eredmények szülessenek.

A tudomány mai fejlődése mellett nem is kell tíz év ahhoz, hogy az ember elhagyja ezt a „sárgolyót” és új birodalmat teremtsen magának a világmindenség valamely más pontján, — de ahhoz sem kell már tíz év, hogy az emberiség földi problémáin és fájdalmain mind anyagi, jóléti, mind egészségügyi problémáiban lényeges változások szülessenek.

Te gyógyszerári dolgozó! Munkád és elfoglaltságod mellett vajon észrevetted-e a körülötted zajló életet, — azokat a hatalmas politikai, gazdasági, szociális és kulturális eredményeket, melyek szocializmust építő hazánkban egész népünket és dolgozó társadalmunkon keresztül Téged is érintenek közvetlenül vagy közvetett formában!

Ma, amikor pártunk és kormányunk a munkásosztály és a vele szövetséges parasztság, a haladó értelmiség, egyszóval népünk minden egyes tagja hazánk felvirágoztatásán, az egyre növekvő gazdasági, jóléti és kulturális igények kielégítésén dolgozik, vizsgáljuk meg együtt, vajon mi gyógyszerári és központi dolgozók megtettünk-e mindent azért, hogy e nemes küzdelemből teljes erővel kivesszük részünket, esetleg a táraasztal melletti komoly elfoglaltságon, a gyógyszerellátás nemes feladatán túl is.

Ahhoz, hogy ezt a kérdést reálisan vizsgálhassuk, egynéhány mondattal vissza kell térnünk az 1950. évi júliusi államosítási időszakra, melyből kiindulva szinte évenként tudjuk lemérni a múltban megtett utat, leszűrni a jelent és ebből adódóan megszabni az előttünk álló feladatokat.

A gyógyszerárak államosítása időszakában hármas feladat előtt állottunk:

1. Biztosítani a gyógyszerellátás zavartalan-ságát az új körülmények között.
2. Öröködni a társadalmi tulajdon felett, melynek birtokosa egész népünk lett.
3. A Gyógyszerári Központ dolgozóit bevonni a szocializmus építésébe.

A gyógyszerellátás zavartalan-ságának megteremtéséhez nem volt elegendő az 1950-es állapotok közt levő korszerűtlen gyógyszerári hálózat, a gyógyszerárakban talált silány felszerelés, de az államosításkor átvett gyógyszer mennyisége sem. Meg kellett indítani a gyógyszerellátás teljes átszervezését. *Ki tagadná ma már az e téren elért hatalmas eredményeket, melyek a gyógyszer-gyártásban, vagy hálózatfejlesztés terén államunknak több milliárd forintjába kerültek tíz év alatt?*

Hamarosan rájöttünk azonban arra, hogy a fenti alapvető feladat ellátásához nem elég csak a tárgyi feltételeket megteremteni, hanem keresnünk kell mögöttük az „embert”, akire a feladat elvégzése hárul, és akit a kapitalista szektorból a szocialista szektorba való hirtelen átállítás és az államosítási rendelet végrehajtása során előfordult hibák átmenetileg megzavartak.

Arra is rájöttünk, hogy a napi munka megy a maga útján. Az ellenőrzések szándékos szabálytalanságot nem mutattak, azonban a hálózat dolgozói és elsősorban a volt tulajdonosok bizonytalanságban éltek, de bizalmatlanság volt tapasztalható a központ és a hálózat dolgozói között is.

Nem hiányoztak a vállalat életéből az intrikák sem, melyek még jobban rontották az amúgyis súlyos légkört. Rádöbentünk hamarosan arra,